

กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

6 วิธีป้องกันตัวเอง จาก ฝีดาษขวานร

เลี่ยง
สถานที่แออัด

เลี่ยงสัมผัส
ผู้ป่วยโรคฝีดาษขวานร

ไม่ใช่สิ่งของส่วนตัว
ร่วมกับผู้อื่น

ล้างมือบ่อยๆ

เลี่ยงสัมผัสสัตว์รังโรค
เช่น กระรอก หมูป่า และลิง
กินเนื้อสัตว์ปรุงสุก

สงสัยว่าป่วย
ควรพบแพทย์ทันที

04/07/65

กรมควบคุมโรค
กระทรวงสาธารณสุข
สายด่วน
1422

ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างการรับรู้สู่ชุมชน
ครั้งที่ ๒๙ / ๒๕๖๕ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕

กระทรวง กระทรวงสาธารณสุข

กรม / หน่วยงาน กรมควบคุมโรค

หน่วยงานเจ้าของเรื่อง กรมควบคุมโรค

ช่องทางการติดต่อ โทรสายด่วนกรมควบคุมโรค ๑๔๒๒

๑) หัวข้อเรื่อง ๖ วิธีป้องกันตัวเอง จากฝีดาษวานร

๒) ข้อความสำหรับใช้ประชาสัมพันธ์

เรื่อง ๖ วิธีป้องกันตัวเอง จากฝีดาษวานร

กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมควบคุมโรค แนะนำประชาชนถึงวิธีป้องกันตัวเอง จากโรคฝีดาษวานร โดยมี ๖ วิธี ดังนี้

๑. หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด
๒. หลีกเลี่ยงสัมผัสผู้ป่วยโรคฝีดาษวานร
๓. ไม่ใช้สิ่งของส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น
๔. ล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์หลังจากสัมผัสสัตว์เลี้ยงหรือสิ่งต่าง ๆ
๕. หลีกเลี่ยงสัมผัสสัตว์ที่อาจเป็นพาหะของโรค
๖. หากสงสัยว่าป่วย ควรพบแพทย์ทันที

ทั้งนี้ หากประชาชนมีข้อสงสัย สามารถสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ โทรสายด่วนกรมควบคุมโรค ๑๔๒๒

โรคฝีดาษลิงเป็นโรคที่องค์การอนามัยโลกและกรมควบคุมโรคของไทยกำลังจับตามองและเฝ้าระวัง เพราะมีรายงานการพบผู้ป่วยโรคฝีดาษลิงแล้ว 75 ประเทศ (ข้อมูล ณ วันที่ 25 ก.ค. 2565) อัตราการระบาดเป็นที่น่ากังวล แต่อย่างไรก็ตามน่าจะไม่ได้เป็นวงกว้างเหมือนการระบาดของไวรัสโควิด-19

ฝีดาษลิง คืออะไร?

โรคฝีดาษลิง (หรือโรคฝีดาษวานร) เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส ก่ออาการในคนคล้ายกับไข้ทรพิษแต่มีความรุนแรงน้อยกว่า ถูกค้นพบครั้งแรกในโลกเมื่อปี พ.ศ. 2501 จากลิงที่ป่วย จึงถูกเรียกว่า โรคฝีดาษลิง และพบการติดเชื้อในคนเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2513 ที่ประเทศคองโก โดยมักพบการติดเชื้อในประเทศแถบแอฟริกากลางและแอฟริกาตะวันตก โรคฝีดาษลิงพบได้ในสัตว์หลายชนิด โดยเฉพาะสัตว์ตระกูลลิงและสัตว์ฟันแทะ เช่น หนู กระรอก กระจ่าง เป็นต้น โรคนี้สามารถติดต่อได้จากสัตว์สู่คน และติดต่อจากคนสู่คน โดยการสัมผัสสารคัดหลั่ง ผิวน้ำ หรือ ละอองฝอยจากการหายใจ แต่การติดเชื้อจากคนสู่คนยังไม่แพร่กระจายเป็นวงกว้างมากนัก

ปัจจุบันมีรายงานการเกิดเชื้อไวรัสฝีดาษลิง 2 สายพันธุ์ ได้แก่ สายพันธุ์แอฟริกากลาง และสายพันธุ์แอฟริกาตะวันตก ซึ่งสายพันธุ์แอฟริกากลางเป็นสายพันธุ์ที่มีการรายงานการติดต่อจากคนสู่คน

อาการของโรคฝีดาษลิง ผู้ป่วยจะมีไข้ มีผื่นตุ่มหนองทั่วตัว และต่อมน้ำเหลืองโต โดยหลังการได้รับเชื้อแล้ว ไวรัสจะอยู่ในต่อมน้ำเหลืองของผู้ป่วยและใช้เวลาพักตัว 7-21 วัน จึงจะแสดงอาการ อาการจะเริ่มจากการมีไข้ และมีต่อมน้ำเหลืองโต จากนั้น 1-2 วัน จึงมีผื่นขึ้น โดยมักจะเริ่มจากมีแผลในปาก ตามด้วยผื่น (ขนาด 2-10 มม.) ขึ้นที่ตัว หน้า ฝ่ามือ และฝ่าเท้า ช่วง 2-4 สัปดาห์ต่อมา ผื่นจะค่อย ๆ เปลี่ยนรูปแบบ จากผื่นนูนแดงเป็นตุ่มน้ำ แล้วจึงเป็นฝี จากนั้นตุ่มหนองจะแตกและแห้ง ผู้ป่วยก็จะอาการดีขึ้น โดยผู้ป่วยจะสามารถแพร่กระจายเชื้อได้ตั้งแต่มีไข้ และหมดระยะในการแพร่กระจายให้ผู้อื่นหลัง หลังตุ่มหนองแตกและแผลแห้งดีแล้ว

ฝีดาษลิง ติดต่อได้อย่างไรบ้าง? ดังที่กล่าวไปแล้วว่าโรคฝีดาษลิงสามารถพบในสัตว์ตระกูลลิง และสัตว์ฟันแทะ เช่น หนู กระรอก กระจ่าง ดังนั้นสัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยง รวมทั้งคนก็อาจติดเชื้อและเป็นพาหะของโรคนี้ได้ การติดเชื้อจากสัตว์สู่คน สามารถเกิดได้จากการสัมผัสโดยตรงกับเลือด สารคัดหลั่ง หรือตุ่มหนองของสัตว์ที่ติดเชื้อ หรืออาจติดเชื้อจากการโดนสัตว์ที่มีเชื้อกัด หรือการกินเนื้อสัตว์ที่มีเชื้อที่ปรุงไม่สุก

/ การแพร่เชื้อ ...

การแพร่เชื้อจากคนสู่คน สามารถติดต่อจากคนสู่คนได้โดยการสัมผัสโดยตรงกับรอยโรค ตุ่มหนอง หรือสารน้ำในตุ่มหนองที่แตกออกมาติดต่อผ่านการสัมผัสสารคัดหลั่งของทางเดินหายใจ เช่น การไอ จาม การกอดจูบ การมีเพศสัมพันธ์กับผู้ติดเชื้อ การสัมผัสสิ่งของ เช่น เสื้อผ้า หรือของใช้ที่มีสารคัดหลั่งปนเปื้อนติดต่อจากแม่สู่ลูกในครรภ์ โดยสามารถติดต่อได้ตั้งแต่เริ่มมีอาการ หรือเริ่มมีตุ่มขึ้น ไปจนระยะที่ตุ่มตกสะเก็ด และเมื่อแผลหายดีแล้วก็จะหมดระยะการแพร่เชื้อฝีดาษลิง อันตรายแค่ไหน? ส่วนใหญ่ผู้ที่ติดเชื้อจะมีอาการไม่รุนแรง บางครั้งอาจพบว่าอาการคล้ายกับโรคอีสุกอีใส(chickenpox) และสามารถหายเองได้ แต่ก็มีรายงานว่าผู้ป่วยอาการรุนแรงได้ในบางกรณี จนบางรายเสียชีวิตโดยพบในแอฟริกาตะวันตก

การป้องกันและรักษาโรคฝีดาษลิง ปัจจุบันยังไม่มีการรักษาที่จำเพาะสำหรับโรคฝีดาษลิง แต่สามารถควบคุมการระบาดได้โดยป้องกันการติดเชื้อ รายงานจากองค์การอนามัยโลกระบุว่าวัคซีนป้องกันโรคฝีดาษในคน สามารถป้องกันโรคฝีดาษลิงได้ อย่างน้อย 85% และผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่าการได้รับวัคซีนโรคฝีดาษในคนหลังจากสัมผัสเชื้อแล้ว จะสามารถลดความรุนแรงและอาจป้องกันการติดเชื้อได้ สำหรับผู้ติดเชื้อที่มีอาการหนัก จึงให้การรักษาโดยให้วัคซีนฝีดาษร่วมกับให้ยาต้านไวรัสชื่อ brincidofovir หรือ cidofovir การป้องกันการแพร่เชื้อจากผู้ป่วย สามารถป้องกันได้โดยให้ผู้ป่วยที่ติดเชื้ออยู่ห้องแยก สวมหน้ากากอนามัย และใส่เสื้อคลุมปกปิดผื่นทั้งหมด จนกระทั่งผื่นหายดี ตกสะเก็ดและหมดระยะการแพร่เชื้อแล้ว

สำหรับประเทศไทย ประชากรไทยที่เกิดก่อนปี 2523 จะได้รับการปลูกฝี ซึ่งถือว่าได้รับวัคซีนฝีดาษในคนเรียบร้อยแล้ว แต่ประชาชนที่เกิดหลังปี 2523 ไม่มีการปลูกฝีสำหรับป้องกันโรคฝีดาษ ดังนั้นต้องใช้วิธีป้องกันโรคเท่านั้น

ฝีดาษลิงในประเทศไทย เริ่มมีรายงานพบผู้ป่วยในประเทศไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 28 ก.ค. 2565) ส่วนในต่างประเทศ พบรายงานผู้ติดเชื้อแล้ว กว่า 16,314 รายทั่วโลก และเนื่องจากขณะนี้เริ่มมีรายงานผู้ติดเชื้อในประเทศไทย ดังนั้นจึงควรติดตามข่าวสาร รวมทั้งเฝ้าระวังผู้ที่มีความเสี่ยงและผู้ที่เดินทางมาจากประเทศที่มีการระบาดโดยกรมควบคุมโรคได้มีคำแนะนำสำหรับประชาชนทั้งที่ต้องเดินทางไปยังประเทศที่พบผู้ป่วยฝีดาษลิงและประชาชนในประเทศควรระมัดระวัง ดังนี้

1. หลีกเลี่ยงการสัมผัสสัตว์พาหะ ได้แก่ สัตว์ฟันแทะ เช่น หนู กระรอก และสัตว์ตระกูลไพรเมต เช่น ลิง หากมีการสัมผัสสัตว์ให้รีบล้างมือด้วยสบู่และน้ำสะอาด

2. การปฏิบัติตาม ...

3. ปฏิบัติตามมาตรการ universal prevention (UP) โดยการหมั่นล้างมือด้วยสบู่หรือเจล แอลกอฮอล์บ่อย ๆ แยกของใช้ส่วนตัวทุกชนิดไม่ใช้ร่วมกับผู้อื่น หลีกเลี่ยงการใช้มือสัมผัส ใบหน้า ตา จมูก ปาก และรับประทานอาหารปรุงสุก
4. หลีกเลี่ยงการสัมผัสสารคัดหลั่ง บาดแผล เลือด น้ำเหลืองของสัตว์ หรือกินเนื้อสัตว์ติดเชื้อมีที่ปรุงไม่สุก และหลีกเลี่ยงการสัมผัสสารคัดหลั่ง เช่น น้ำลาย ละอองฝอย หรือน้ำเหลืองจากผู้ที่สงสัยป่วยหรือมีประวัติเสี่ยง
5. หลังจากเดินทางกลับจากประเทศที่มีการระบาดของโรคฝีดาษลิง ให้สังเกตอาการ หากพบมีความผิดปกติ เช่น มีไข้ มีตุ่มผื่นที่ใบหน้า แขน และขา ให้รีบพบแพทย์ทันที พร้อมทั้งแจ้งประวัติการเดินทาง

สรุป

โรคฝีดาษลิงเป็นโรคติดต่อจากสัตว์สู่คน ขบวนการระบาดในปี พ.ศ.2565 ครั้งนี้ ถือเป็น การระบาดในระดับที่น่ากังวล โดยพบผู้ป่วยโรคฝีดาษลิงระบาดจากคนไปยังคนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ใน หลายประเทศ ขณะที่ประเทศไทยเริ่มมีรายงานผู้ที่ติดเชื้อฝีดาษลิงที่มีการติดเชื้อภายในประเทศ ปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนหรือยาที่จำเพาะกับโรคฝีดาษลิง องค์การอนามัยโลกและกรมควบคุมโรคของ ประเทศไทย มีคำแนะนำให้ประชาชนป้องกันตัวเองตามมาตรการที่ได้กล่าวไป และแม้จะเป็นโรคที่มี โอกาสติดต่อน้อย แต่ก็ควรเฝ้าระวังและติดตามข่าวสารการระบาดอย่างใกล้ชิด